

Konferenciától konferenciáig

A Magyar Könyvtárosok Egyesületének XII. vándorgyűlése a IV. országos könyvtárügyi konferencia előkészítésének jegyében

A Magyar Könyvtárosok Egyesületének idei, sorrendben a tizenkettedik nagy seregszemléjére Szombathelyen, az új megyei művelődési és ifjúsági házban került sor aug. 14-én és 15-én. Szombathely immár másodszer volt házigazdája a magyar könyvtárosok évente ismétlődő országos összejövetelének: 1971-ben a nem sokkal előbb felavatott új megyei könyvtár bemutatása, az idén pedig az indokolta a Vas megyei meghívást, hogy a Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár elődintézményének, a város első közkönyvtárának ajtaja száz éve, 1880. február 17-én nyílt meg a művelődni vágyók előtt. A vándorgyűlésre 580 könyvtáros sereglett össze az ország minden tájáról, a különféle típusú könyvtárakból, de az összejövetelnek különös jelentőséget és külön rangot adott az is, hogy az egész világból meghívott és egy fontos tanácskozásra Budapestre érkezett 37, magyar származású könyvtáros is részt vett az üléseken. A szocialista országok testvérszervezetei közül ezúttal ismét az NDK, valamint — első ízben — a szlovák könyvtárosegyesület képviseltette magát (ez utóbbival az MKE a vándorgyűlés idején együttműködési megállapodást írt alá), és a résztvevők között volt egy magyarul tudó finn városi könyvtáros is.

A tanácskozást *dr. Zsidai József*, az MKE elnöke nyitotta meg, akinek üdvözlő és bevezető szavai után *dr. Bors Zoltán*, Vas megye Tanácsának elnöke mondott beszédet: köszöntötte a résztvevőket, méltatta az összejövetel fontosságát a megye szempontjából és bemutatta Vas megyét a könyvtárosoknak. A szombathelyi könyvtár centenáriuma emlékeztetve hangoztatta, hogy „a könyv, a könyvtárügy... a megye kulturális rangjához mindig hozzátartozott, sőt egyes időszakokban az élenjáró szerepét is betöltötte.” A megye gazdag könyvtári hagyományainak felidézése kapcsán szólt az egykori könyvtárosokról, elsősorban a nyelvész, néprajztudós, művelődéspolitikus és könyvtáros *Pável Ágostonról*, majd a könyv mai, nem csökkenő fontosságát és a könyvtárosok szerepét emelte ki: „...országosan is meghatározó a könyv és egyáltalán az intézményes könyvtármozgalom esetében, hogy a lakosság mennyire ismerte vagy ismeri föl az olvasás jelentőségét saját életében. Az, hogy a könyv apostolai — ezeken elsősorban a könyvtárosokat értem — mennyire tudják fölkelteni, fölébreszteni a tudásszomjat, az ismeretek iránti érdeklődést és vágyat, minden időszakban meghatározó lehet.” A megyében a „berzsenyis lépték” a kultúráért bármely poszton felelős hatalmi szervek és a kultúra munkásai számára egyaránt kötelező mérce — ez a tanácsi vezetés számára is: „Kötelességünknek tartjuk és intézkedéseinkben is kifejezésre juttatjuk, hogy a múltbeli értékek alapján, új minőségre törekedve nap mint nap előre vigyük a könyvtár ügyét, az „Olvasó népért” mozgalmat és egyáltalában mindazon formákat, amelyeket a tanácsi és a szakszervezeti könyvtárak nyújthatnak. Ezt a szolgáltatást a tanácsi munka részének tekintjük.”

A megnyitók elhangzása után került sor a vándorgyűlés tárgyát — „A magyar könyvtárügy fejlődése az elmúlt évtizedben (1971—1978). (A III. országos könyvtárügyi konferencia ajánlásainak végrehajtása)” — kifejtő négy beszámolóra. *Futala Tibor*, az Országos Műszaki Könyvtár igazgatója „A könyvtár- és szakirodalmi tájékoztatásügy a III. országos könyvtárügyi konferencia óta”, *Kiss Jenő*, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár főigazgatója „A könyvtári szolgáltatások fejlődése az elmúlt évtizedben” címmel tartott előadást, *dr. Horváth Tibor* egyetemi adjunktus a számítógépes adatfeldolgozásnak az elmúlt évtizedben bekövetkezett fejlődésével, az ezzel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozott, *dr. Hiller István*, a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetem Könyvtárának főigazgatója pedig a hetvenes évek könyvtári személyi ellátottságát és az ellátottságnak a könyvtárosképzéssel, illetve -továbbképzéssel összefüggő kérdéseit tárgyalta előadásában.

Az első nap programjában szerepelt még a szombathelyi városi könyvtár száz évvel ezelőtti megalapítására emlékeztető tábla felavatása is az Alkotmány utca 6. számú házban, amely a könyvtár első otthona volt. Az „Ebben a házban nyílt meg 1880-ban Szombathely első nyilvános közkönyvtára. Szombathely város Tanácsa 1980” feliratú márványtáblát szép ünnepség keretében avatta fel *Wágner József*, a városi tanács elnökhelyettese. Este baráti találkozóra került sor, amelyen részt vettek a külföldről érkezett könyvtárosok is. Az első nap krónikájához tartozik még egy kitüntetési aktus is: A plenáris ülésen *dr. Zsidai József* egyesületi elnök átnyújtotta a művelődési miniszter által adományozott „A szocialista kultúráért” kitüntetést *Gyimes Ferencnek*, az Állami Gorkij Könyvtár és *Sz. Nagy Lajosnak*, a Könyvtártudományi és Módszertani Központ munkatársának az MKE zenei, illetve társadalomtudományi szekciójában kifejtett tevékenységükért.

A második napon a vándorgyűlés három szekcióban folytatta a munkát. A könyvtári szolgáltatások elmúlt évtizedbeni fejlődésével foglalkozó szekcióban, melynek elnöke *Orosz Bertalanné* volt, felkért hozzászólóként *Szurmay Ernő* a közművelődési könyvtári, *dr. Balázs Sándorné dr. Veredy Katalin* a társadalomtudományi, *dr. Kovács Zoltán* a műszaki és a természettudományos terület szolgáltatásainak alakulását vizsgálta meg. A második szekció *Billédi Ferencné dr.* elnökletével a könyvtárak személyi ellátottságát, a képzéssel és a továbbképzéssel való összefüggéseit vitatta meg. Itt a felkért hozzászólók közül *dr. Tóth Gyula* (Szombathely) a felsőfokú könyvtárosképzéssel, *dr. Katsányi Sándor* pedig a középszintű szakemberek képzésének kérdéseivel foglalkozott. A harmadik szekció vitatémája a könyvtárak műszaki, technikai ellátottságának alakulása volt. E szekcióban a *Vajda Erik* vezette vitában tízen szóltak hozzá a teljes ülésen, valamint a szekció kiegészítő referátumaiban (*Szőnyi Katalin*: A könyvtári tájékoztatás és a hazai számítástechnika összefüggései; *Ónódy Miklós*: A reprográfia könyvtári alkalmazásának helyzetképe és perspektívái) elhangzottakhoz.

A záróülésen a szekcióelnökök beszámolója után *dr. Zsidai József*, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke a következőkben foglalta össze az MKE XII. vándorgyűlésének állásfoglalását az elmúlt évtized (1971–1980) könyvtárügyi fejlődéséről:

Eredmények

1. Javult a minisztériumi irányítás színvonala. Az állami felügyelet intenzíven dolgozik a könyvtárügy távlati (10–15 éves) fejlesztési tervének elkészítésén. Ennek összetevői és módszerei: az Országos Könyvtárügyi Tanács keretében folyó felmérő, elemző tevékenység; a Könyvtártudományi és Módszertani Központban készülő tervkoncepció országos megvitatása; valamint a Magyar Könyvtárosok Egyesületének szervezeteiben és fórumain megnyilvánuló szakmai közvélemény figyelembe vétele és felhasználása;

2. Nagymérvű előrehaladás történt a könyvtári jogalkotás területén: Két fontos jogszabály született az elmúlt évtizedben: az Elnöki Tanács 1976. évi 15. sz. törvényerejű rendelete a könyvtárügyről, valamint a könyvtári rendszerről szóló 5/1978. (XII. 12.) KM. sz. rendelet;

3. A szakma közérzetére és a jó szellemű közvélemény kialakulására kedvezően hatott a 4/1977. (VII. 27.) KM—MÜM sz. együttes rendelet alapján megvalósított országos béremelés;

4. A könyvtári állománygyarapítás szintentartását és szerény mérvű fejlesztését a világméretű infláció csak kis mértékben akadályozta, a nehézségeket takarékos, megfontolt beszerző politikával és a fenntartók támogatásának fokozásával, valamint az együttműködés jobb megvalósításával általában sikerült leküzdeni;

5. A közművelődési könyvtárak egy része magas színvonalú zenei részlegeket hozott létre; tökéletesedtek helyismereti, helytörténeti gyűjteményeik, a regionális funkciót vállaló könyvtárak mind jobban betöltik e feladatukat; az ifjúság könyvtári ellátása javult, olvasóvá nevelésének módszerei fejlődtek;

6. A tudományos és szakkönyvtárak jelentékenyen fejlődtek, szolgáltatóképességük fokozódott. Megfelelő szakirodalmi ellátásukat annak ellenére sikerült megvalósítani, hogy ezen a területen különösen erősen hatott az infláció. Számos könyvtár és szakirodalmi tájékoztatási intézmény tett kezdeményező lépéseket a számítástechnika könyvtári alkalmazására, s ezzel összefüggésben új szolgáltatások bevezetésére került sor. A számítástechnikai kísérletek során több megoldást próbáltak ki:

a) a külföldről szerzett mágneses (gépi) adattárak alapján a kurrens szelektív bibliográfiai szolgáltatást,

b) on-line csatlakozást a külföldi, világméretű adattárakhoz,

c) csatlakozást a külföldi nagy adattárakhoz oly módon, hogy a magyar anyagnak az adattár részére történő feldolgozása fejében az együttműködő magyar partnerek számára lehetővé váljék az egész adattár valutamentes használata.

A tudományos és a szakkönyvtárak igénybe vétele nagymértékben fokozódott, elmentésben a közművelődési hálózatok használatának stagnáló irányzatával;

7. A két főiskolán megerősödött, megszilárdult a képzés. A középfokú könyvtárosok számára elégtételt szolgáltatott a 2/1976. (IX. 14.) OM sz. rendelet, amely lehetővé tette, hogy államvizsga letétele révén főiskolai oklevelet szerezhessenek. Kirajzolódóban vannak a technikus (könyvtárkezelői) képzés körvonalai is;

8. A könyvtárépítésben és a -felújítások, épületbővítések területén további előrehaladás történt. Új épületek üzembeállítására került sor, például Nyíregyházán (megyei), Sopronban (egyetemi) és a fővárosban Kőbányán és Kelenföldön (városi kerületi). Új épületek, illetve felújítások révén országosan évente 6–7000 négyzetméterrel bővült a könyvtárak alapterülete;